

Megjelen:

hetenkint egyszer, csütörtökön.

A szerkesztői iroda:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdájában Nagy-Beeskereken.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 6 ft. | Félévre 3 ft. | Negyed évre 1 ft. 50 kr.

Hirdetések és melléletek — utóbbiak a kincstári illetékekkel együtt 1 ft. 50 krral számítva — minden nyelven fölvetetnek a kiadóhivatásban. Keretik az ígatási díjakat az ígatmányokkal együtt legelőbb szerda reggeli 10 óráig beküldeni, mivel azok különben tekintetbe nem vehetnek.

Hirdetések díjai:

a háromhasábos petitor első hirdetésnél 4 kr., többszörinél 3 kr. Kincstári illeték minden egyes bejuttatásért 30 kr.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdájában Nagy-Beeskereken, hova az előfizetési pénzek és ígatási díjak küldendők.

Budapest július 27-én 1879.

n. Valóban, a lassanként de fokozatosan végbemenő politikai események keserű kenyérré teszik az ellenzéki journalisták foglalkozását. Örökké jósolni a kormányra nézve kellemetlen, az országra nézve hatalmas dolgok bekövetkezését, s aztán a megtörtént tények által örökké desavouálni! Oly sors, melyet nem óhajthat magának a kegyes!

A belpolitika tekintetében is megkísértettek ugyan ellenzéki hírlapíróink felkeltésére, de különösen a külpolitika az, melynek gyalázását mesterségszerűen művelik, s természetesen, hogy épen ezen a téren is aratják meghazudtolási babéraiknak legnagyobb tömegét. Van is az ellenzéki journalistika birtokában sok ily labér, de melyet — egy Csokonay-féle élcz szerint mind odaadhatnak akár egy — babért!

Jóslatok többi közt, hogy Andrásynak Tisza által pártolt s elősegített külpolitikája voltaképen nem egyéb, mint elősegítője az orosz terveknek s célja egyéb sincs, mint az orosz politikának tett jó szolgálatai fejében compensálni magát Törökország rovására. Ez az ellenzéki állítás. S mit bizonyítanak a megtörtént tények? Azt, hogy az Andrassy-féle politikának legsajátabb műve, a berlini szerződés, megnyirbálta becsületesen az orosz győzelmek bokros vívmányait s az orosz befolyást lassan de biztosan kiszorítja eddigi működése hálas talajáról, a Balkánfélszigetről. Bizonyítják a tények, hogy ellenkezőleg ép oly factumok nyerneket hovatovább életképességben s biztos jövőre való kilátásban, melyek az orosz czélok megvalósulásának akadályát fogják képezni. Így Bulgária szervezete minden inkább, csak az orosz czélok előmozdítója nem, Kelet-Rumelia állapota pedig folytonosan közeledik azon stádium felé, hol aggály nélkül constálthatnak nevezett tartományban a szultáni tekintély újra érvényesültségét. — Aleko pasa nem írja ugyan tüzzel-vassal a rumelista bulgárok nagybulgár aspirációit; mérséklete, tapintata azonban kétségtelenül eddig is nevezetes eredményt bir felmutatni a bulgár szenvedélyek elenyésztésében s így teljes reményünk van arra nézve, hogy Kelet-Rumelia szervezése megtermi az óhajtott eredményeket, a szultáni tekintély teljes föltámasztását s az ottani népfajok kielé-

gítését, mire nézve kezesség az európai felügyelő bizottságnak a kormányzó jó intencióit előmozdítható s esetleges félrelépéseit megakadályozható hatásköre is.

Jóslatok ellenzéki hírlapíróink, hogy Bosznia és Herzegovina occupatioja örökös bonyodalmaknak kuforrása lesz monarchiánkra nézve. Nos e bonyodalmak az ellenzéki kormányaspirásoknak nagy lelki fájdalmára épen nem akarnak mutatkozni. A két tartomány szervezése folyik rendszeresen, a monarchia érdekeinek megfelelően; a Törökországgal kötött conventió, a foglalt tartományok feletti szultáni souverainitásnak elismerése külpolitikánkat egyrészt megmenté a neki inquisált hódítás miatti vádaktól, más részt pedig felruházta azt a jognak minden kellekével arra nézve, hogy e két tartományt megtarthassa s felhasználhatja addig és úgy amint azt a monarchia érdekében jónak tartja. A megjósolt bosnyák mozgalmak is kimaradtak, ehelyett azonban látjuk az eddig folytonosan ágáló Szerbiának s Montenegrónak szokatlan meghunyászkodását. Hogy nevezetesen Szerbia jövőendő vasutainak osztrák-magyar érdekekben leendő építésére kötelezte magát, abban nevezetes része van boszniai állásfoglalásunknak, mely egy barátságos Szerbiára nézve ölelő védő kar lehet ugyan, de mely Szerbia hanyakodásait könyörtelemül s vaskeztys marokkal le is szoríthatja.

Ily kielégítő s hosszabb béke fontartására reményt nyújtók levén a következő külpolitika eredményei, természetesen csufot vallott azon ellenzéki törekvés, hogy azon az uton sikerüljön vermet ásni Tisza Kálmán megbuktatására. Pedig hát minden ellenzéki machinatio kigondolásában s megvalósításában ez az örökös czél. S ha minden kötélt szakad, kivinni akarják e czélt még botrányal az ország jó hírnevének a világ előtt sarba tiprásával is. S szerencsésükre a bécsi rendjel-pör kapóra jöven, megcsinálták a rég áhitott országos botrányt is, melyben Várady Gábor is szerepelt, az ellenzék diadallal mutat rá, hogy ez a Tisza párthive s rá és pártjára háramlik vissza annak minden tette. S az ellenzék jelszava: minden áron botrányt — és szinre hozatik a Zichy-Viktor-ügy.

Mi ez esetekről nem szólunk, az

ügy megy a maga útján, s remélhetőleg rövid idő alatt megéri annyira, hogy a higgadt előítélet nélküli sajtó kimondhassa felette végérvényes ítéletét. De addig is kétségtelennek merjük constatálni, hogy valamint eddig a legelvakultabb ellenzéki böszültség sem merte megtámadni Tisza Kálmán jellemét s megtagadni intencióinak országos érdekekre való irányódását, úgy nem fog sikerülni a legkitartóbb s legravaszabb ellenzéki fogásoknak sem a közvéleményt azon hitre bírni, hogy ily egyes esetek Tisza kormányzatának szükség-szerű kifolyásai lennének, mikor a közvélemény kézzelfoghatólag bebizonyítja látja a tényt, hogy Tisza kormányzata épen a corruptio korszakának vetett véget Magyarországon, a pénzügyi viszonyokat folytonosan reconstruálja, az ország hitelét a külföld előtt rehabilitálta s mindenképpel s az általa támogatott külpolitika által biztosított hosszabb béke segélyével szakadatlanul gyűjti nemzeti és országos megerősödésünknek hatásos elemeit. Ily eredményekkel páncélozva a Tisza-kormányzat könnyen kiállja az ellenzéki ármánykodás nyilait és cselvetéseit.

A felsőtorontálí armentesítő társulatnak folyó évi július 21-iki közgyűlése.

A kitűzött napon és órában elnöklő kormánybiztos Hertelendy József főispán üdvözölvén a nagy számmal egybegyűlt tartsulati tagokat, miután a közgyűlés határozatképessége constatálott volna — azt megnyitották nyilvánította. Mint első tárgya a napirendnek a kormánybiztos beszámoló jelentése következett, mely kilencz sűrűn írt ivre terjedt, s melyet a kormánybiztos önmaga felolvasott. Ezen érdekes és az egyet két évi működésének hű képét nyújtó jelentés közlése lapunk mult számában már megkezdtek, itt csak annyit említünk róla, hogy előzésekkel fogadtattól s hogy ezen jelentés folytán Paulovits Ignác egyleti tag indítványára kormánybiztos urnak buzgó fáradozásáért egyhangulag köszönet szavaztatott. — Kormánybiztos ur jelentése végső sorában előadva, hogy mandátuma f. évi szeptember hó 1-én lejárt, kérte az egyület, hogy ügyeinek vezetését vegye ismét saját kezébe, mire Sváb Károly, országgyűlési képviselő és egyleti tagnak, Karácsonyi Ferenc és többek által támogatott indítványára egyhangulag határozatott, hogy a kormánybiztos működés meghosszabbítása kéressék a kormánytól és pedig oly módon, hogy azzal ismét a jelenlegi kormánybiztos Hertelendy József főispán ur bizassék meg, minek kieszközölésére b. Liphay

Antal ur elnökle alatt Karácsonyi Ferenc, Sváb Károly, Rónay Alajos urakkól álló küldöttség lett Budapestre kiküldve.

Mint második tárgya a választmányok megalakítása került napirendre; igazságos és méltányosnak találtatván az, hogy a választmányban mindenik öblözet az őt megillető módon képviselve legyen, egyhangulag megválasztottak: az első öblözetből: Paulovits Ignác, Tallian Jenő, Issekutz Zsigmond, Karácsonyi Ferenc, Szerviz Sándor, Procopius Hugo, Sváb Károly, Pókay Gábor, Jecsenzky János, Rónay Ernő, Burián János, La Roche Ede. A második öblözetből: Szöllösy Ernő, Mihajlovits István, b. Liphay Antal, Perjamos községbiraja, Schwarze Eberhard, Rittich János. A harmadik öblözetből: Karácsonyi László, Joczits Milos, Bayer Alajos, Papik István. A harmadik öblözetből: gr. Csekonic Endre, Babics József. A választmány megalakítása után a kölcsön ügy került szönyegre; elnöklő kormánybiztos előadta, hogy a választmány a főmérnök által előterjesztett munka-előirányzatot elfogadván és tekintettel arra, miszerint az 1879-ik évi nagyvíz folytán elkerülhetlenül szükségesnek mutatkozott töltésmagasítás valamint a szöregh-vedresházi ugynevezett kameralis töltésnek, egy Tallian-töltésnek, nemkülönben a kérai töltésvonalnak kiépítése már tovább el nem odázható, az ezen munkálatokhoz megkívántató 721000 frt úgy a még meglévő magasabb kamatu lebegő tartozásoknak fedezésére összesen 760000 frtra van szükség, mely legelőbb két év alatt befektetendő pénzüsszeget kivétel útján folyóvá tenni lehetetlen, — a választmány azt javasolja, hogy ezen 760000 összeg az állam által a szabályozási társulatoknak nyújtott nyolcz millió forint előlegről vétessek fel, kormánybiztos ur egyuttal esetelte a kölcsön előnyeit és felkérte a közgyűlést az ugynek tárgyalására. A kölcsön fel vagy fel nem vétele fölött megindult a vita s míg azok, a kik a felvétel mellett voltak, azt a munkálatok szükségességének valamint a kölcsön előnyösségének ecsetelésével és azon el nem vitázhatlan állítással indokolták, hogy a szükségletet kivétel által pótolni lehetetlen, a kölcsön ellen felszólalók ezt jó formán indokolas nélkül tették s úgy látszik inkább az adósságsinalástól irtózat befolyása alatt, de azon véleményüknek is kifejezést adtak, hogy a kormánybiztos érlyének talán sikerülend, kölcsön nélkül is megteletni a szükséges munkálatokat. Sajátságos állást foglaltak el a begamentiek, ezek elvben a kölcsön mellett nyilatkoztak, de annak megszavazását azon feltételhez kötötték, hogy előbb mondassék ki az árterek revisiója, mert ők a kettős megterhelést a Tisza-Maros és Temes-Bega részéről nem gyözik.

Névszerinti illetve értekszerinti szavazás rendeltetvén el, a kérdés oly módon tetettet fel: „kiván-e a felső-torontálí armentesítő-egylet az állam által nyújtott nyolcz millió előlegről 760000 forinttal részesülni, igen vagy nem.“

TÁRCZA.

A spanyol trónkövetelő és kedvesei.

A kalandor fejedelmek a társadalom legnevezetesebb alakjai közé tartoznak. Hagyományos és szemekben jogos teljes czimeikből a világról el nem engednének egyetlen kis „birodalmi comthur“ vagy „hax-max-waxi algróf“-ságot; cselédek, hivatalnokai, szolgái ép úgy tartoznak a „Felség“ czimtel megadni nekik, mintha fizetésük rendesen kijárna az Escorial házi pénztárból; mindennél az igényelt trón valóságos birtokosai gyanánt lépnek fel, rendjeleket, czimeket, kegyeket osztogatnak s alig látszanak tudomásal birni arról, hogy vagy már nem, vagy még nem ülnek azon trónon, melyhez „Isten kedvező kegyelméből“ elvitázhatlan jogaik vannak; — s e nagy fény és pompa mellett igen sokszor nem tudják, honnan fogják megszerezni a holnap ebéd árát.

Azon könyv, mely legközelebb jelent meg Boet tábornoktól Madridban, ép ily szomorúan nevezetesebb szinben állítja olvasói elé Don Carlos spanyol trónkövetelőt vagy saját véleménye szerint „ő Felségét“ Károly spanyol királyt.

E pikáns könyv szerzője, mint a trónkövetelőnek hosszú időn át hadsége és „barátja“, leginkább képes arra, hogy oly

apró kalandokat és történeteket elbeszéljen, melyek által a kalandor fejedelmek még Don Quixottnál is nevezetesebb alakká válnak. A könyv megírására indokul szolgál Boetnek azon körülmény, hogy nemrég egész Európát bejárván a Don Carlos aranygyapjának ellopásáról szóló hír, a trónkövetelő Boet tábornokot gyanúsítja a tolvajlással. Aljón itt néhány érdekesebb epizod a legújabb „botrány-kroniká“-ból.

Don Carlos egy ízben jövendőbeli terveiről beszélvén Boet-el, elmondotta neki, hogy ha a spanyol trónt már elfoglalta, nagy hadsereget szervez és Portugalliába nyomul be, ősi jogait azon koronára is érvényesítendő. Ekkor majd egyesíti a két koronát és nagy hajóhadat állít össze, mellyel aztán Mexikót, Perut az argentinai köztársaságot s mindazon tartományokat visszahódítja, melyek egykor Spanyolországhoz tartoztak. „Tudod kedves Boet-em,“ szölt a nemes Carlos, „én egy ízben már utaztam Mexikóban s ott a legjobb emlékeket hagytam hátra, megnyerve mindenki rokonszenvét. Előrelátva és ügyesen, ez az én taktikám, mint te is tudod. Én meglehetősen csinos férfi vagyok, s mindenütt a nőket igyekszem meghódítani. Azon forró országokban ők kiváló szerepet játszanak s így én „leirhatlan módon“ udvaroltam nekik. Nekem egyebiránt ezen nők nem tetszenek, mert barnák, s én a szökeket szeretem. Na, de hát az embernek gyakran fel kell magát áldoznia politikai okokból.“

Az egyik, már valósággal botrányos

eset az, mely a török-orosz háboru idején esett meg Don Carloson Bukarestben. A trónkövetelő tudvalevőleg nős, s neje Graczbán el, ő azonban egész Bukarestben tartózkodása alatt egy fiatal hölgygel élt igen bensős viszonyban. A Boulevard-Hotelban laktak — együtt. Egy napon, midőn kedvesének elbeszélte, hogy a szöke nőket a barnáknál jobban szereti, a lány kijelenté, hogy kedvéért egy éjjel szökevé változik. E gondolat igen tetszett Don Carlosnak s négyezer francot ígért a lánynak, ha azt megteszi. És valóban meg is történt, hogy 800 francért egy fodrász megfestette a lány haját egy éjjel; de akkor a nemes lovag nem akart 1000 francnál többet fizetni. A családott ifju hölgy elhatározta, hogy botkút áll ezéret.

Reggel a trónkövetelő egy egész sereg látogatót akart fogadni szállodájában, s azután hivatalosan akart tisztelegni a román fejedelemmel. Amint azonban reggel fölébred és hamis-állkapcsát keresi rendes helyén, nagy rémületére nem találta meg azt. Azonkívül minden reggel bizonyos leirhatatlan baj is megszkota látogatni Spanyol- és Portugallországot leendő királyát, — s az állkapocs nincs sehol! Végre rájönnek, hogy alighanem a korán reggel eltűnt kedves vitte el magával a kérdéses szerszámot, s megtette minden előkészületet üldözésére.

A szállodák szobaleányai a legcsacsakb teremtések a világon, s így történt, hogy mindenkinek fülebe jutott a „betegség“ örve alatti látogatás-elutasítás valódi oka, s még a román fejedelmi palotában is Don Carlos

siralmas állapotán nevettek, ki állkapocs nélkül, leirhatlan bajában vonagolva keresi eltűnt portékáját, s a csintalan szobecziczus az ő felsége színe előtt kikacagja a számandó lovatot.

A szökevény végre megkerült, de nem akarta előbb a kérdéses toltette-czikket átadni mindaddig, — míg a visszatartott három ezer frankot meg nem kapja. Mit volt mást tenni, a trónkereső fizetett, azonban midőn tiszteletét akarta tenni a fejedelemmel, az nem fogadta el.

A tábornok elbeszéli könyvében az aranygyapjú ellopásának történetét is. A trónkövetelő idült pénzben szenvedvén, a rendjel gyémántjait külföldön eladta, s midőn Milano és Velence között utazott, a rendjel szekrényét „ellopatta“. Egész idő alatt egy fiatal hölgy utazott vele Samoyer bárónő név alatt, ki azonban (s ezt már nem a tábornok írja) nem más mint a budapesti népszínház egyik kardalnoknöje, a csodaszép Horváth Paula kisasszony. A trónkeresővel Bécsben ösmertkedett meg s követte őt Graczbába is, még ott is folyást elfogadván a „magas vendég“-et, ennek neje és testvére Don Alfonso heves tiltakozása daczára is.

Számos apróbb botrányos és pikáns történet elbeszélése után azon végeredményhez jut a könyv szerzője, hogy a trónkövetelő, ki néhány év előtt fegyverrel kezében a spanyol papi pártnak örömköltésai között harcolt a spanyol trón meghódításáért, az emberi nemnek valóságos szögyene! „P.H.“

„Igen“-mel szavaztak:

Albrechtsflóri uradalom, ó-bébai uradalom, Beodrai uradalom Karácsonyi Ferencz és László, Bocsár Bayer Gyula, csókai uradalom, deszki uradalom, frányovai uradalom és község, t-hegyesi uradalom, Kanizsa Tallian örökös, orszlamosi uradalom, Pádé Issekutz, Nuricsány, gr. Rogendorf uradalma, új-szentiváni község, tiszta-szent-miklósi uradalom, szőreghi uradalom, Valkány Kuhnér uradalom, kis-zombori uradalom, ó-bessenői kincstári uradalom, kis-oroszi uradalom, összesen 80760 frt 81 kr. érték.

„Nem“-mel szavaztak:

Ó-Béba, Beodra, Bocsár, Csóka, Deszk és T.-Hegyes községek, Josefova uradalom és község, T.-Kanizsa község, Karlova község és uradalom, Szerb-Keresztur község és uradalom, Mokrin község és uradalom, Oroszlamos község, Pádé Kuhnér örökös, Szanád község, Szanád Forster József uradalom, Szőreghi község, Valkány község, Kis-Zombor község, B.-Komlós község, Nákófalva község, Szaravola község, Szerb-N.-Szt.-Miklós község, Szerb-Szent-Péter község, Szerb-Szent-Péter egresi uradalom, Heuföld község, N.-Kikinda község és uradalom, Kumán uradalom, Masztort község, Tóba uradalom, Ittebe gr. Csekonics Endre uradalom, Itvarnok uradalom, Zombolya uradalom, összesen 81417 frt 26 kr. érték.

A szavazás befejeztétől, elnöklő kormánybiztos kijelenti, hogy a kölcsön 656 frt 45 kr. érték-szavazattöbbséggel elvetett, egyáltalán azon kérdést intézi a közgyűléshez, hogy mi módon fedeztessék a szükséglet; többen azt ajánlották, hogy kivétel útján, ezt mások ellentették, hangsúlyozva, hogy kivétel lehet, de beszédni nem, különösen az idén a rossz termés mellett nem, az is hangsúlyozta, hogy a kint lévő 175000 frt hátraléknak is alig lesz egy harmada behajtható, erre többen, kik „nem“-mel szavaztak volt, kijelentették, hogy ők nem voltak kellőleg informálva, sajátjuk szavazatukat és újbóli szavazást kérték, mit azonban elnöklő kormánybiztos megtagadott.

Előadtuk a közgyűlés folyamatát és nem tehetjük, hogy a kölcsön ügyében hozott határozatra nézve reflexióinkat el ne mondjuk.

Először is hibáztatnunk kell azon tiszta- és maros-melléki ártérirtokosokat, kik ily fontos és reájuk nézve életkérdést képező ügy megvitására meg nem jelentek, holott őket fogja elpusztítani az árvíz első rohama, ezeket megvalljuk, nem értjük, valamint még kevésbé nem értjük azon kis számú tiszta-vidéki birtokosokat, kik a kölcsön ellen szavaztak. A bega-mellékieket már értjük, őket a Tisza és Maros árjai közvetlenül nem érintik, ők a Vinca-töltés által — rendkívüli vízmagasságot kivéve — biztosítva vannak; de őket más bántja, és ez a Temes-Bega-szabályozás, a mely árterét kiterjesztette azon területekre is, melyek a tiszai és marosi ártértekbe tartoznak, ama vidéknek tehát kétszeres terhet kell viselnie s két társulatnak kell adóznia, a begamenti uradalmak tehát a kölcsön megszavazásának feltételül kötötték, a tiszta-marosi árteret revidálásának és a két társulat között egy eszményi demarcationális vonal felállításának elvből elhatározását; erre a többi egyetli tagok reá nem állhattak, mert a felső torontali árteret már ki van fejlesztve, a temes-begai pedig még nincsen s csak most folynak a felszámolások. Mondottuk, hogy a begamentieket értjük, sőt óhajuk a demarcationális vonal megállapítására főleg már a kezelés egyszerűsítése tekintetében méltányoljuk, de az éri eljárásukat nem helyesbíthetjük, mert nemzetünk szerint a helyes eljárás az lett volna, nem az általuk is hasznosnak és szükségesnek talált kölcsön ellen szavazni, hanem a szavazástól tartózkodva saját álláspontjukat a jegyzőkönyvbe felveendő óvás mellett fentartani.

Nem értjük azonban egy cseppet sem azon néhány tiszta- és maros-melléki birtokosokat és a számos tiszta- és maros-menti közsegeket, kik a kölcsön ellen szavaztak; ezek a veszedelem torkában vannak; van község, és pedig nem egy, melyet az árvíz Szegec sor-sára juttatna, ha a Tisza az évihez hasonló magasság mellett kitor s ezen közsegeket, ha elpusztulnak, Európa rokonszenve és milliói nem fogják felkeresni mint Szegecet. Meggondolták-e ezt ama közsegek, és meggondolták-e a többiek is az erkölcsi felelőséget, melyet magukra vettek, midőn a tökéletlen töltések kiépítésére szükséges kölcsönt elvetették? Bizonyval nem gondolták meg, valamint azt sem gondolták meg, hogy kikre nézve legterheesebb, ha a töltések nincsenek kellőleg kiépítve? ismét csak a közsegekre, mert ők állítják ki veszély idején a közserőt.

Beszélték arról, hogy kivétel által kell pótolni a hiányt, de hát kit fogna sújtani a kivétel ismét legjobban, mint a közsegeket, melyek amugy is sokkal tartoznak és a melyekben, daczára az 1870. évi egyetli határozatnak és alispáni rendletnek az egyéni kivétel még legnagyobb részben nincsen keresztülvéve és ennélfogva igen sokszor az exequatit, kinek földje sincsen az árterben, és még kérdés, hogy elbirnák-e a kivételt a közsegek?

Vegyünk néhány példát: Mokrin község tartozik 1878. évi hátralékkal 22777 frt 78 kral, 1879. kivetés 15343 frt 83 kr., a szükségletből reá esnek 54555 frt 84 kr., ez összesen 92676 frt 78 kral, valjon képes volna-e ezt Mokrin ez idén és a jövő évben kifizetni? Valkány község régi hátraléka 17915 frt 99 kr., folyó évi kivetés 5742 frt 90 kr., a szükségletből reá esnek 20419 frt

20 kr., ez teszen összesen 44078 frt 9 kral, hát Valkány képes-e ezt kifizetni? Ha a kölcsön felvételnek, a kamat Mokrin körülbelül évi 3500 frt talerhelné, évenként ezt pedig csak könnyen törleszthetné; és így van ez a többi közsegeinkkel is, p. o.: Ó-Bessenő, Egres, Szerb-Szt.-Péter, és még akár hány, melyek mind ezekkel tartoznak és nem fizetnek, de tartozásukat ledolgozni sem akarják.

Valóban sajtóságos! A kormány oly kölcsönrel kínálja az egyeteket, a melynek kedvezőbbel még Magyarországon senkit sem kínáltak meg, készpénzt ajánl 6 százalékos kamattal, s az egyetletet elfogadni nem akarja. Sokan a solidaritástól félnek, de ezek nem olvasták el figyellemmel a törvényt, nincs ott az mondvá, hogy jót kell állania egynek valamennyiért vagy pedig egyik egyetli tagnak a másikért, a törvény csak azt rendel, hogy ha egyik tag fizetésképtelenné válnék, az egész egyetlet szavatol érte, ez pedig oly természetes elővigyázat, a mely nélkül a kormány nem adhatta az ország pénzét az egyeteknek.

Hogy mi fog most történni az egyetlettel azt nem tudhatjuk előre, de azt bátran állíthatjuk, hogy ha nem is következik meg a jövő évre magas vizzállás és a gondviselés meg is menti az egyetletet a veszélytől, azok, a kik a kölcsön ellen szavaztak, már is érzékeny anyagi kárt okoztak az egyetletnek, mert ha a kölcsön megszavaztatik, augusztus közepéig folyóvá lett volna téve s az ez idén rövid és rossz aratási idő után augusztus hónap oly alacsony munkárák mellett lehetett volna a dolgra kedvező időszakra töltéseket készíteni, a mely kedvező idő és árak talán nem egyhamar fognak ismét bekövetkezni; tehát nem csak időt veszített az egyetlet, de pénzt is. — Adja isten, hogy még nagyobb veszteségtől megkíméltsék!

Hertelendy József főispánnak mint a felső-torontali ármentesítő egyetlet kormánybiztosának jelentése.

(Folytatás.)

b) Bankadósság.

A felső torontali ármentesítő egyetlet az osztr. általános földhitelintézetűl 790,000 forintot vett fel, és pedig 500,000 frtot csatornázásra és illetve a zilipek építésére, 290,000 frtot pedig s ezen összegben 100 ezer arany forintot azon egyetli érdekeltek terhére, kik évi járulékaikkal hátralékok maradtak, amde a bank az egyes érdekelteket el nem fogadja adósokul, s azon elvhez ragaszkodik, hogy ő csak az egyetlet mint erkölcsi testület ismeri el adósa gyanánt, a mely elvből kiindulog az azon egyetletre nézve sérelmes eljárást követve, hogy a későbbi kölcsönökből az előbbieket törlesztési részleteit (annuitási rátáit) levonta, így p. o. a csatornázásra felvett kölcsönből levonta az adós egyetli tagok terhére felvett kölcsönök hátralékos törlesztési részleteit.

Midőn az egyetlet kormányzatát átvettem, a hitelintézet az öt megillető annuitási ráták czimén 153,896 frt. 65 kral követelt az egyetleten, a hátralék még ennél sokkal nagyobb vagyis 237,709 frt. 07 kral lett volna, de a bank követelése fejében az egyetli pénztárból törlesztett 17,539 frt 40 kral, a későbbi kölcsönökből pedig 66,273 frt. 02 kral vonatott le annuitási ráták czimén a bank által, eszerint az egyetletnek az egyes érdekeltektől 83,812 frt. 42 kral megtérítés járna, de tekintettel arra, hogy az egyetletnek 1876. évi december 12-én hozott határozata szerint az 500,000 frt. csatornázási kölcsön annuitási rátái 1874. év végéig az egyetli pénztárból voltak fedezendők, az egyetlet valójában csak 29,499 frt. 08 kral megtérítés illett a hátralékosoktól. Megjegyzem, hogy ezen összeg megállapítottak nem tekintethető s csakis saját számításaimon alapul, szükséges lesz tehát minden esetre rendszeres számfeljés, melyet az egyetli választmány határozata folytán el is rendeltem, azzal az egyetli igazgatót és jogtanácsost megbízva, de ezen munkát még meg nem ehetetett, részben a lefolyt események és egyéb teendők miatt, részben azon okból, mert az adófelügyelőség részéről ki nem jelöltetett azon egyéni, ki a számfeljésnél a kincstár részéről közreműködend.

A bankkölcsönök tekintetében nagy részben az okozta a zavart, hogy a nagy-kikindai adóhivatal nem könyvelte el a bankkölcsönök történet befizetéseket a különböző címek szerint s a bank a beérkezett törlesztési részleteket is tekintet nélkül arra, hogy mely kölcsönre történt a befizetés mindig a legregebb annuitási ráták fedezésére könyvelte el, de ezen zavarok rendezésére az jövőbeni megelőzésére a szükséges intézkedések megvételét. Jelenleg a banknak az összes annuitási rátákra nézve hátralékos követelése 125,581 frt. 82 kr., tehát minden esetre előnyösebb és kedvezőbb mint akkor volt, midőn az egyetlet kormányzatát átvettem, s hozzá számítandó még azon körülmény is, hogy akkor a tél előtt álltunk, jelenleg pedig azon évszakban vagyunk, amidőn az erőlyes behajtás folytán jelentékeny törlesztésre számíthatunk.

Daczára ezen sokkal kedvezőbb állapotnak, daczára annak, hogy a bank több rendbeli hozzáim intézett elismerő leveleiben a törlesztések jelentékeny voltát s az ügyek javulását elismerte, mégis elhatározta, hogy az 500,000 frtos csatornázási kölcsön töké-

jének behajtása iránt az egyetlet beperesítendő.

A bank jogi képviselője nyíltan kinyilatkoztatta, hogy ez nem azon czéltól történik, mintha az intézet követelését veszélyeztetve látna, vagy tényleg behajtani kívánna, hanem csupán azon indokból, hogy az állapot tisztázassék s a banknak jogai bírói határozatok útján megállapíttassanak, hogy az intézet tudhassa, kihez kell magát tartania.

Ezen nyilatkozat folytán én a bank képviselőjét felkértem, hogy ha már a beperesítés inkább csak elvi szempontból és kísérletképpen tétetik, ne történjék, ez a nagy 500,000 frtos kölcsönrel, mely után az itéleti illeték is nagy összeget képvisel, hanem inkább valamelyik kisebb kölcsönrel. A földhitelintézet képviselője ezen kérelmem folytán előterjesztést tett a banknál s annak engedélyével nem az 500,000 frtos csatornázási kölcsönt peresítette be, hanem a hátralékos terhére felvett 100,000 arany forintot kölcsönt, hogy így bírói itélettel megállapíttassék, valjon az egyetlet mint erkölcsi testület tartozik-e ezen kölcsönt fizetni, a banknak vagy az egyes hátralékosok, vagy pedig az állam, mely ezen kölcsönt közvetítette és érte kezességet vállalt.

Ezen perben az egyetli jogtanácsos képviseli és védi az egyetletet s általa az érvegyesíthető kifogások megtételét, egyuttal pedig az államkincstár szavatosságát alkeresettel perbe idéztetik; a jogtanácsosnak eddigi lépései a választmány által jóváhagyattak.

A bankadósságok s az ezekből keletkező zavarok tisztázása és rendezése czéljából következően a választmány által javasolt intézkedések tételtek: 1) A bankkölcsönök liquidációja és ezzel kapcsolatosan a bankkalkuláció kiegyenlítése és a társulat visszkövetéseinek behajtása elrendeltetett s az adófelügyelő felhivatott, hogy a liquidációhoz egy kincstári képviselőt kirendeljen; az adófelügyelő továbbá felhivatott s egyuttal a pénzügyminisiterium is megkérte, hogy a n.-kikindai adóhivatalnál egy állandó szakközeg rendelkezés alá a bankkölcsönök feletti könyvek vezetésére; 2) a nagyméltóságú pénzügyminisiterium felirattal megkérte annak elrendelésére, hogy úgy a budapesti, valamint a nagy-kikindai adóhivataloknál a bankkölcsönökre történendő befizetések azon kölcsön-címek szerint bevételeztessék és elszámoltassanak, a mely kölcsönre a befizetés tényleg eszközöltetett, a bank pedig hasonló értelemben kéréselt fel; 3) az érdekeltek pontos fizetésre felhivatott s egyuttal értesítettek, hogy 6%-os késedelmi kamat is rajtuk meg fog vetetni, miután az az egyetlet is megvételük; 4) tapasztaltatván az, hogy az adóhivatal késedelmesen szállítja fel az annuitási rátákat s minthogy a bank az egyetlettől azon napig követeli a késedelmi kamatokot, a míg a pénz a budapesti főadóhivatalba beérkezett, az adóhivatal felhivatott, hogy a befizetett annuitási részleteket pontosan küldje fel, ellen esetben a hátraléki kamat-különbözlet az egyetlet ő rajta követelendő; 5) a közsegek utasítottak, hogy a közrejárulási, valamint kölcsönrészletek egyéni követését elkészítsék, beszédjék s a hátralékosok az adó módjára bekebeleztesse, és irányban az alispáni hivatal is megkereseltetett s a nagyméltóságú pénzügyminisiterium felirattal megkérte. 6) Az illető törvény-székek felkértek, hogy az árterben fekvő közsegekben ingatlanokra kitűzött árverésekről az egyetlet oly czéltól értesítsék, hogy ez saját követeléseit bejelenthesse s az árfelelőstől érvényesíthesse.

III.

Munkálatok.

Midőn az egyetlet kormányzatát átvettem, sok, és pedig halaszthatlan munkálatok szükségességét jelezték a műszaki közegek, mert az 1877. évi nagy víz igen megrongálta a töltéseket s az 1876. évi vizzállás az addigiakat felülmúlva, a töltéseknek jelentékeny fel-emelése vált szükségessé, de az egyetli pénztár teljesen üres lévén, ezen munkálatok nem teljesíthettek úgy, hogy az 1877. év tavaszán a marosi töltésen Deszknél történt atszakadások még 1877. év szeptember hónap is nyitva voltak; az egyetli hátralékosok járulékoknak, valamint a pótkövetésnek erőlyes behajtása folytán az egyetli pénztár csakhamar oly helyzetbe jött, hogy 1878. évi február hó végeig, vagyis 6 hó alatt, 70,097 frt. 59 kral fordított tényleg földmunkálatokra, melyért 265,935 köbméter töltés készült; a tél a munkálatokra igen kedvező lévén, s készpénz felett rendelkezvén, munkásokban nem szenvedtünk hiányt s majdnem harmadrész áron dolgoztattunk mint azelőtt, midőn az egyetlet vagy már a nagy víz alkalmával vagy oly időszakban — a melyben a mezei munkák megindultak — dolgoztatott; a fentjelzett kedvező viszonyok folytán az 1877. évről 1878-ra való tizen a köbméter földmozgatás nekünk 19—22 kralba került. (Folyt. köv.)

Hogyan lehetne társadalmunkban észlelt némely hiányokat pótolni?

Nem ritkán került társadalmi életünkben e kérdés felszínre, de eddig még sikeres megoldásra nem talált; mert nem volt vállalkozó szellem, hiányzott a tetter, mely képes lehetett volna a társadalmat képező és épen rangkülönbségen alapuló kasztokat egy tömör erkölcsi egységű átalakítani és azt más mivelt országok példájára a jelen kor színvonalára felemelni. Vessünk egy futó pillantást a külső országok társadalmaira, és meglepődéssel fogjuk tapasztalni, hogy azok minden elő-

íteltől menten rang, kor és nemkülönbségi kérdést nem ismerve, oly öszhangzó és egyöntetű társadalmi csoportosulnak, melyek nem csak a nemes és magas rangúknak, de magának az iparosnak is megnyitják az arisztokratikus termek ajtáit. Nem ismernek azok kedvező anyagi viszonyok szulte elsőbbséget, hanem váltva, egymásért felkészülve követik a modern társadalom magas eszméjének irányát, egyuttal haladnak ez által a közművelődés mezéjén, egyik pótolva értelmiségi tekintetben azon hiányt, a melyben netán a másik szenvedne. Ez eredményezi a különböző nemzetiségi elemek öszhangzását, fejleszt a nálunk még oly hiányos népnevelést és magát a népösszegét az értelmiség legmagasabb fokára emeli.

Mennyire hiányzik ezen társadalmi kapcsolatok és mily különböző előítéletek szüleménye ez?

Ha párhuzamot vonunk városunk és más városok, sőt kisebb helységek társadalmi élete között, beható vizsgálat és részrehajlatlan bírálat után önkénytelenül azon eredményre fogunk jutni, miszerint városunk társadalmi élete rég nem emelkedett fel a jelen kor igényeinek színvonalára, röviden mondvá, az igen laza állapotban van.

Társadalmi közeletünk legnagyobb contentensét, de különösen a magyar elem főtegyezőit az itt öszpontosított állami, közigazgatási és magán hivatalnokok képezik; ők vannak nem csak hivatali, de ezzel kapcsolatos társadalmi állásuknál fogva is leginkább arra hivatva, a közjólét és a különböző nemzetiségi elemek öszhangzatos együttműködésére befolyást gyakorolni, a hazai magyar nyelvnek tudását tag körben fejleszteni és ez által oly tömör erkölcsi testületet alkotni, mely a rangkülönbségen alapuló balélettel megszüntetésével az egyetértés és testvériség zászlaja körül sorakozva, társadalmi életünket a korszerű igényeknek megfelelő szilárd alapra fektesse.

E közhasznú cél, melynek főrugója különösen az első sorban a hazai magyar nyelv meghonosításában rejlik, mindenekelőtt egy a kívánalmaknak megfelelő, állandó műkedvelői társulat rendszeres szervezése által volna elérhető, mely időről időre jótékony czélú színi előadásokat, társas összejöveteleket, hangversenyeket stb. rendezvén, míg egyrészt bizonyos segélyezési alapok állását növesztvén, másrészt utat és alkalmat nyujtana a lakosság tömör öszpontosítására, társadalmi életünk élénkítésére és ez által az eddig tapasztalt meghasonlottság megszüntetésére.

Több oldalról és irányban és hasonló szellemben megkísérelt törekvés eddig sikertelen maradt; nem kataljuk a sikertelenség okait, ezek már önmagukat itelik el; de meg vagyunk arról győződve, hogy ez eszme szilárd akarat és megfelelő tetter alkalmazása mellett nem csak sikeresen valósítható, de az, kitűzött nemes czélja felé irányult törekvésében, a nagy közönség pártolása által mindinkább elősegíttetik.

Volt alkalmunk nem egyszer tapasztalni, hogy városunk intéző köréitől kezdve lefelé társadalmunk minden osztályában oly szakavatott és műkedvelői minőségnek teljesen megfelelő erőket birunk, melyek egy társulattá szervezve, és egy erős kar által vezérelve, minden tekintetben képes volna, a fent körvonalozott hivatást betölteni. Természetes, hogy így ezen e térer nem ismételt elismeréssel találkozott örök egybeolvadásra, mint pedig azoknak a szem elé kitűzött irányban leendő rendszeres vezetése és ezek által az eszmének sikeres keresztülvitele egy kezdeményező igényel, ki a közjólét és társadalmunk megszilárdítása érdekében az ügy élére állva, ezen kezdetben bar némi nehézségekkel jár, de később úgy szellemi, mint pedig anyagi tekintetben oly jótékony hatást gyakorló vállalat czélirányos létesítésére vállalkoznak.

Egy férfit emelünk itt ki, kinek személyében nem csak elsőrendű társadalmi állásánál, hanem általán elismert értelmisége és népszerűségénél fogva is a legbiztosabb garantiát találnánk fel ezen a közművelődés felé irányult eszme sikeres megvalósítására, és ki tekintélyes hivatali állásánál fogva is leginkább lehetne képes a különböző kasztookban uralgó elvi nézetkülönbségek megszüntetése mellett társadalmi életünkbe az egyetértés és öszhangzatos magvait hintoni: e férfit városunk közéletében álló polgármestere.

Ő, ki városi közigazgatásunk főtegyezőjeként már ismételt tanúbizonyságát adta annak, hogy városunk minden irányú érdekeit szíven hordja; ő, ki a közel multban egy közérdeki jótékony czél gyarapítására egy minden tekintetben fényes eredményt mutatott műkedvelői hangversenyt rendezett; ő, ki társadalmunk minden osztályában a közigazgatás terén kivívott érdemei által köztisztellettel találkozott; ő, ki csak legközelebb pendítette meg egy állandó zinkór létesítésének eszméjét, és ennek megvalósításában már is lankadatlan buzgalommal jár el, — ő van első sorban hivatva ezen társadalmunk megszilárdítására és öszhangzatos együttműködésünkre irányuló, fent körvonalozott eszme megvalósítására, — már az általa megpendített eszme sikeres megvalósítása érdekében is, — az alapkövet megvetni.

Fel tehát, csoportosuljunk az egyetértés és testvériség zászlaja alá! mutassuk meg, hogy van bennünk akarat, lélekerő és igyekezet a kor igényelte értelmiség színvonalára felemelkedni; mutassuk meg, hogy nem ismerünk társadalmi életünkben kor, rang és nemzetiségi különbséget, hanem váltva, egy-

másért egy gon alkútsu nyelvű mükedv társas közelet a moder ügy erti lesbbites

Fra Lyonban gyobb lehessen söt köle zonyuln ipara a országok gyszol azon he gyarthas gessé te meg olv bíró Né tariffat fallal így esetre n

Mia ember rosnak franker csak 9 helyesny anyibn párisi ur nul, ez lyelek oly tetszést aláiratót egy rész tőkével, is bentv nyének kerestett

Ner szentírás

allítani,

alapszik,

fele szv

átalakul

országok

Mez

Az

óriási m

zánk, ha

legnagyobb

rópának

gondos

ha nem

sikerül

Az ide

minőség

mények

arátst u

becsült,

dezésre

szartan

tert vite

venni, n

óriási k

arátst u

21-től u

rikai huz

És i

silány t

arról, h

Magar

folytan

lamaival

mely ál

zükkeim

hetni.

De

mentum

tönkrej

A s

buzaker

fizeti k

kívül m

nyokat

nyokat

Fra

Lyonban

gyobb

lehessen

söt köle

zonyuln

ipara a

országok

gyszol

azon he

gyarthas

gessé te

meg olv

bíró Né

tariffat

fallal így

esetre n

Mia

ember

rosnak

franker

csak 9

helyesny

anyibn

párisi ur

nul, ez

lyelek

oly

tetszést

aláiratót

egy rész

tőkével,

is bentv

nyének

kerestett

Ner

szentírás

allítani,

alapszik,

fele szv

átalakul

országok

Mez

Az

óriási m

zánk, ha

legnagyobb

rópának

gondos

ha nem

sikerül

Az ide

minőség

mények

arátst u

becsült,

dezésre

szartan

tert vite

venni, n

óriási k

arátst u

nekülönbségi
ngzó és egy-
nak, melyek
nguaknak, de
ják az arisz-
smernek azok
elsőbbséget,
esülve követik
zméjének irá-
közművelődés
gi tekintetben
másik szem-
őző nemzeti-
szti a nálunk
magát a nép
asabb fokára

rsadalmi ka-
nböző előté-

sunk és más
rsadalmi élete
ehajlallan bi-
eredményre
k társadalmi
a jelen kor
moníva, az

gyobb con-
ar elem fő-
allami, köz-
képezik;
e ezzel kap-
va is leg-
a különböző
s egytűm-
azai magyar
sztemi és ez
etet alkotni,
balelőtélétek
s testvériség
mi el-tűntek
szilár alapra

főrugója kü-
magyar nyelv
selőtt egy a
ő műkedvelői
tal volna el-
nyezélu szini
et, hangver-
gyrésztől bi-
növesztendő,
ujtana a la-
társadalmi
al az eddig
intetésére.

és hasonló
eddig siker-
sikertelenség
el; de meg
ez szem-
erő alkalma-
valósítható,
irányult tö-
artolása által

tapasztalni,
edzve lefelé
oly szak-
nek teljesen
gy társulattá
lial vezerele-
rolna, a fent
Természetes,
etelt elisme-
asztása, mint
előt irányban
ezek által ez
egy kezde-
és társadal-
az ügy elere
ehézségükkel
mint pedig
hatást gya-
ésére vállal-

inek szemé-
adalmi állá-
telmésége és
zatosabb ga-
völődés felé
ására, és ki
a is legin-
kasziokban
egszűrtetése
gyertetés és
i: e férfiu
rmestere.

főtényező-
yságát adta
nyu érdekeit
ultban egy
ltására egy
nyent muta-
dezett; ő, ki
a közigaz-
al köztiszte-
bzelebb pen-
létesítésének
ában már is
— ő van
lmunk meg-
együttműkö-
ozott eszne
megpendi-
érdekében

másért és egymásban lelkesülve egy lélek és egy gondolatla vagyunk képesek egybeolvadni; alakítsunk kebelünkben egy állandó, hazai nyelvünk fejlesztése és meghonosítása irányzó műkedvelői társulatot, mely minél gyakoribb társas összejövetelek által alkalmat nyújtson közelgetünk felvilágosítására, társadalmunknak a modern kor igényelte megszilárdítására, és úgy értelmiségi, mint ennek folytán jótékony-sági tekintetben, anyagi viszonyaink tökélesbítésére. S.....r J...b.

Egy új találmány.

Francia lapok jelentik, hogy nem rég Lyonban, az európai selyemszövő ipar legnagyobb városában, kitaláltak annak módját, mint lehessen a lenfonainak egészen szelvényűmüléstől kölcsönözni. Ha ezek a hírek valóban bizonyulnak, nemcsak Franciaország selyemipara áll roppant atalakulás előtt, hanem más országok is, melyek eddigelé jobbara csak fogyasztói voltak a francia selyemszövőteleknek, azon helyzetbe jutnak, hogy efelé új selymet gyarhassanak és francia behozatalt fölöslegessé tehetik, ami kivált a mai időben, midőn még oly országok is, milyen a fejlett iparral bíró Németország magas vám- és vasúti tarifafetékek által mintegy áthágatlan kínai falal igyekeznek magukat körülvenni, mindenestre nagy fontossággal bír.

Mint hogy két héttel ezelőtt egy lyoni uri ember megjelent Parisban és több selyemgyárosnak felajánlotta új találmányát három millió frankért. Szerinte az új szövet kilogrammja csak 9 frankba kerül, holott hasonmennyiségű selyemszövet 35 frankba kerül, tehát négyszer annyiba, anélkül, hogy jobb volna amanná. A párisi urak szédelőnek nézték a lyoni parvenut, és azonban mustrákat is mutatott föl, melyek olyannyira nyerték meg a párisi urak tetszését, hogy a kivánt összeg egy óra alatt aláíratott. Az új találmány kibaszálása végett egy részvénytársaság alakult 6 millió frank alaplével, melyben a feltalálónak fizetendő 3 millió is befoglallatik. Az 500 frankról szóló részvények már két nap mulva 30% felülfizetéssel kerestettek.

Nem merjük mondani, hogy e közlemény szentírás volna, de az anyit mindenesetre merünk állítani, hogy ha az új találmány valószínűleg alapszik, nem csak a selyem, hanem mindenféle szövő-ipar, első sorban a lenipar teljes átalakuláson fog keresztül menni, melynek más országok is hasznát veendik.

Mezőgazdasági forradalom.

Az amerikai gabonaverseny napról-napra óriási mérvet ölt, úgy hogy nem csak hazánk, hanem egész Európa mezőgazdasága e legnagyobb váltás felé sodortatik. A vén Európának idejekorán utakról és módokról kell gondoskodni, melyek által a fenyegető veszély ha nem is elhárítani — mert ez bajosan fog sikerülni, de legalább ellensúlyozni lehessen. Az ideai amerikai aratás úgy mennyiség, mint minőség tekintetében még a legvéresebb reményeket is messze túlszárnyalja. Az egész aratást úgy nagyjában 168 millió hektoliterre becsülik, s minthogy saját szükségletének fedezésére csak 126 millió hektoliter kell visszatarítani, az új termésből 52 millió hektolitert vitelt ki, de azonkívül tekintetbe kell venni, miszerint még a tavali termésből is óriási készletek vannak, úgy hogy még az ideai aratás előtt csak a francia kikötőbe június 21-től július 5-ig 1.223.875 hektoliter amerikai buza hozatott be.

És Franciaország, melynek az idén igen silány termése van, idejekorán gondoskodik arról, hogy olcsó amerikai búzával láthassa el magát, kereskedelmi szerződést akar kötni Amerikával, miután a panamai szoros átvágása folytán arra számít, hogy Amerika nyugati államaival igen élénk kereskedést fog üznetni, mely által nem csak borainak, hanem iparcikkeinek is biztos piacot remél szeretheti.

De más felől is mérülnek föl oly momentumok, melyek az európai mezőgazdaságot tönkretjutással fenyegetik.

A suzi csatorna oly közel hozta Európához a távol Ausztráliát, hogy az ausztráliai buza kereskedés napról napra jobban és jobban fizeti ki magát, nem is említve, hogy a búza kívül még a gyapjú export is már óriási arányokat öltött.

Vége ama nagy fölfedezések, melyek az utolsó évtizedben az afrikai continensen törtettek, egy egészen új mezőgazdasági világot tártak föl a vállalkozó európai nemzetek előtt, melyek a létért folytatott lázas küzdelemben még idejekorán sietnek mentől előnyösebb posztókat elfoglalni, hogy a bekövetkehető komoly változásokat kikerülhessék. Egyszerre három óriási vasutvonal jött komoly számításba, északra, nyugatra és keletről akarnak a fekete continens belsejébe hatolni, hol mélytelen terjedelmű termőföld van, mely óriási kivitt helyez kilátása és talán már egynéhány évtized mulva az amerikai gazdáknak nézve ép oly félelmes lesz, mint mostan reánk nézve az amerikai termelés.

Bizony legfőbb ideje, hogy mi is gondoskodjunk jövőnkönkről.

VIDÉKI LEVELEZÉS.

Mokrin, 1879. évi július 22-én.
Tekintetes szerkesztőség!
Ezen eddig a természetből oly annyira megáldott helyeségből ne tessék valami örven-

detes hírt várni; Mokrin mezővárosát eddig disztó gyöngyviré mint a köz- egy a társadalmi életből is elűntek, s nem tudom, mely átok súlyos keze nehezült szép kiterjedésű községünkre. Ha szemügyre vesszük, szomorú szint mutat s mintha az élet kihalt volna belőle, számlalomteljes arcza a nyomor, inség s gyász tükröződik vissza.

Egy hó előtt a reménydús s a társadalmi életben oly kedvelt Pichler Jenő végeztet gyöngyvirézt az élet legszebb korában — egy pár hétre rá a női érények példáját, jósága s kellemetessége miatt közszeretben állott s ugyan csak a legszebb kornak örvendett bájos Kiritsz Milicza kisasszonyt ragadta ki körünkől a halál irgalmatlan keze, mely vesztését a szomorú kísérlettel jelen volt nagyszámu közönség keserves könyei eléggé bizonyították; különben is a csekély száma apadt társadalom ezen elvesztett két tagját értesítő könyeit meg sem törölte, midőn a rémes halál újabb áldozatot követelt s lelte is azt Deakovits Miklós 31 éves fiatal s erélyes polgártársunkban, az iskolák emelése körül annyi érdemet szerzett községi viril-tagban; ők eltűntek, hátrahagyva szomorodott szívvel gyászoló barátait, kik mindannyian „békét hamvaikra“ kívánva, még egy nehéz feladatot van, s ez: küzdeni a közéletben előtűnt nem csekélyebb szomorúsággal; irtózatos érzelmeiket gerjeszt, ha az ember rá néz az éjjel, nappal s véres verejtékekkel dolgozó földmivelők hágyadt, reménytelen s megsemmisült arczara; a buzavetés, egyedüli reménye, a rozsa s tartó szárazság áldozatala — egy holdon átlag 1 1/2 p. m. szemet termelt — a kukoricatermés még az utolsó reményt is rabolta el — a szegényebb sorsu s hitlere nem számítható lakosra az éhhalál rémítő képe tekint. S ő mit tesz? félre veti Vörösmartí buzdító szövegét s koldusbottal kezébe éhez családjával együtt menekül a szomszédos déli tartományokba. S nincs-e ez ellen segítség? Vegyétek ezen kérdés a községi képviselő testületnek egy pár lelkesedett tagjában — kikről jövőben többet — felmerült s törekednek a bajon segíteni. Engedje meg nek szerkesztőség, hogy jövőben ezen törekvésük eredményéről értesíthessem.

Addig is maradván a tek. szerkesztőségnek aláztos szolgálja — a.

HIRHARANG.

* **Mi lesz most a „Torontál“-lal?**
Ezen kérdést hangoztatják sokan városunkban. Talán szolgálhatunk némi felvilágosítással ez ügyben. Dr. Szentkláray Jenő úr lapunk eddigi főmunkatársa szives volt ideiglenesen a felelős szerkesztőséget minden anyagi előny vagy díjazás nélkül elvállalni; Dr. Slásk Ferencz, Grecs és Létmányi tanár urak s lapunk többi munkatársai, kik eddig is becses cikkekkel gazdagítottak lapunkat, közreműködésüket hasonlólag jövőre is megígérik sziveskedtek. Ez a jelen és legközelebbi jövőre nézve! Későbbre úgy tudjuk, hogy azok, kik a „Torontál“ fenmaradásán évek óta működtek, s kik a lapot eddig is támogatatták és fenállását lehetővé tették, a centennáriumi ünnepély alkalmával értekezletet tartani és egy bizottságot alakítani szándékoznak, mely bizottságnak feladata lenne, a „Torontál“ szellemi és anyagi ügyeinek vezetését kezébe venni, szerkesztőből és állandó munkatársokról gondoskodni és minden lehető elkövetni, hogy a „Torontál“ belbecse folytán is minél nagyobb elterjedésnek örvendjen a megye területén.

* **Közigazgatási bizottság.** Megyénk közigazgatási bizottsága f. é. augusztus hó 4-én d. e. 10 órakor tartja rendes ülését.

* **A károloviçi gör. kel. patriarcha** f. évi szeptember 28-dikára hívta össze a szerb egyházi congressust.

* **A külföldi szakértők** a közlekedési minister utasításából a Körös, Berettyó, Szamos és Temes-Bega folyókat fogják behatóban tanulmányozni. Utazásuk július 28-án vette kezdetét. Augusztus 4-én érkeznek Temesvárra, onnan mennek Kiszetóra és Lugosra. Aug. 6-án Verseczre s az alibunári mocsárhoz tervezetik egy kirándulást.

* **Egy fényes kelengyének** most sok nézője van Budapesten. Ez Blaskovich Gizela kisasszony kelengyéje, a ki Ittebei Kiss Elemér úr menyasszonya. Az esküvő f. é. augusztusban megy végbe. A fényes kelengyét, kivétel nélkül, hazai iparosok állítják elő.

* **Hordó üvegéből.** Az üveghordó a buvárkodó és kutatói szerető borászoknak már régi óhajátja. Az ily hordókban a bor fejlődését igen jól lehet szemmel tartani, és finomabb borok maradékát jól el lehet benne tartani, holott a fahordóban — ha az nincs tele — a bor csakhamar romlik. Ily üveghordók készítését találták most fel Franciaországban, s különösen a finom kis mennyiségű borok tartására már is igen nagy mérvben alkalmazzák. Ugyancsak ott oly hordó-tükröt is találtak fel, melylyel a hordó belsejét ép oly világosan lehet látni, mint annak külsejét, a nélkül, hogy a hordó fenekét ki kellene venni.

* **Franyován egy menyecskét** házi összeszórrenés alkalmával annyira elragadta a düh, hogy kést vett elő és urának fülét metszette le. A fületlen férfit pert indított kedves felesége ellen.

* **Varga Ferencz,** Szeged város történetének koszorú írója, országos nevű tudósunk, Torontálmezőbe teszi át lakását. — Csókán, Sváb Károly úr uradalman, r. kath. plébánossá jelöltetvén ki, benne megyei közéletünk és társadalmunk számára is minden

tekintetben jeles tagot nyertünk. Sváb úr, ki pedig nem katolikus patronus, köztudomásúlag az egyházmegyei püspöki hatóság véleményének előleges kikérése mellett tevő és szerencsés választást, melyért megénk értelmiségének és magyar tudományos köreinknek elismerését méltán megérdemli.

* **Az éjszaki sark felkutatására** újabb expedíció indult utnak Amerikából, a san-franciscói kikötőből. A hajó, mely e célra használtatik a „Jeannette“, kapitánya a hajónak De Long W. György. Az elindulás július 8-án történt, mintegy 20,000 ember jelenlétében.

* **Az aradi főispán,** Tabajdy Károly felavatási ünnepélye f. hó 21-én az aradmegyei közönség igen szívesen rokonzenének és szinte tiszteletének manifestója volt az ujon kinevezett főispán iránt. A beiglatási beszédben és az esteli faktyasztiztelgésnél köztetszést aratott a főispán nyilatkozata, miszerint ő szegény szülőktől származott és nem dicsekedhelik fényes aristokratiai családjával, mert atyja csak falusi jegyző volt; ő a hazai közpályá egyszerű munkásból lett főispánna, s munkája és hazafisága által akarja főispánságát tőle lehetőleg fényessé tenni. Torontál is tiszteletteljesen üdvözlö a jeles férfit magas pályafutása kezdetén. Isten adja elérni a mire törekszik, s adjon erőt megérdemelnél mind azon jót, mit neki torontáli szomszédjai kívánnak!

* **Bücsűszó** Nagy-Becserek város nem közönségéhez! Az itteni királyi postahivatalal 1879. évi augusztus elsejével állami postává alakítottatván át, mi, a jelenlegi személyzet, megszűnünk működni. Mielőtt azonban világnak távoznánk, nem mulasztjuk el ezen város nem közönségének számos évi közszolgálatunk ideje alatt irántunk tanúsított szívélyességét s jóvoltát megköszönni és kért: tartanak meg bennünket, számos éveken át kész szolgálót, továbbra is nemes, jó indulataikban s legyenek meggyőződve, hogy e város nemes közönségére mindig fennem kiálljuk: „Éljen e város derék közönsége!“ Tisztelettel a magyar királyi postakiadók: Kakuja és Schivkovics.

* **Becse és Beeskerek.** Somogyi Éde „Magyar Lexikona“ 25-dik füzetének 313-ki és 317-ik lapján Becsét és N.-Becekereket ismereti, azonban oly adatokat hoz föl, amelyek a valóságnak vagy most nem felelnek meg, vagy pedig egyáltalán soha meg nem feleltek. — Becséről azt írja, hogy rendezett tanácsu város, holott csak nagy község; hogy 7193 magyarjuku lakosa van, noha nagyrészt szerbajuk; fontos gabnapiaczat emeli ki, jó lehet ez, sajnos, már rég elmúlt. — Becekerek a lexikon szerint, rendezett tanácsu és „önálló hatóság“ (?) város, Torontálmezőnek becskeri járásában; 19,666 magyar, német, tót és elz lakossal. A népesség száma megfelel az 1869-diki népszámlálás eredményének (lásd: Hunfalvi: Statisztika, 34. lap, 35. szám); de borzasztó sérelmet követ el a lexikon szerb atyánk fiait ellen, amennyiben őket, mint Becekerek lakosait meg sem említi, noha a lakosságnak mintegy fele szerb nemzetiségű és ajku; oláhok laktak itt ugyan valaha nagy számmal, a Budzsák és Opuva negyedben, de már mind elszorbesedtek és ma csak vének beszélnek eredeti nyelvüket s nevék mutat román eredetükre. — A lexikon azt állítja, hogy Becekerek lakosai iparral, selyemtermesztéssel és földmiveléssel foglalkoznak; mind igaz, csak a selyemtermesztésről nem tudunk már semmit; mert fajtadalm, ma már csak néhány iskolás gyermek kedvtőlésből termel selyemgubót, a három évtized előtt tényleg virágzott selyemtermelésnek ma többé nyomára sem akadunk, hacsak nem az Amerika külvárosban, ahol fonoda is létezett s ahol a sok eperfa jelöli a selyemtermelés múltját. Algyemnasiumot említi a lexikon, de ezért nem apprehendálunk, mert három év óta van csak főgymnasiumunk, melynek az idén nyílik meg a 8-ik osztálya. — Gazdasági egyesületünkről nem tudunk semmit; vagy alszik, vagy megboldogult az urban. Eprekértünk ma már nem eprekért többé, hanem a város haszonbérletében levő ültetvényes minta kerté változott. — Ezekből kintünk, hogy Somogyi „Lexikonának“ nem minden adata megbízható s azért ajánljuk a szerkesztő urnak, hogy jobb forrásokot használjon műve összeállításánál és szeressen pontosabb adatokat; mert a lexikonírásnál az a fődolog, hogy — ha szűk keretbe szorított is az ismertetés, legalább szabatos és a valósághoz, a jelenhez hű legyen.

* **Meg nem erősített tanárok.** A kindai gymnasiális bizottság a tanárválasztással ismét főltsult. Az unjonnan megválasztott tanárok közül Ujházy és Lázár tanárjelölteket a minister nem erősítette meg, mivel ellenükben volt 35 qualificált pályázó, kik közül mindenesetre lehetett volna szakembereket választani. A mult évben szintén így történt. Ekkor meg Dr. Merényi Lajos vizsgált tanár nem erősített meg, mivel nem arra a szakra volt képesítve, melyre megválasztottak. Az idén szintén a pályázók közt volt, s noha szaktárgyára volt hirdetve a pályázat s a mult évben egyhangulag választott meg, most még csak szóba sem jött. Így jár az, a kinek meghal a protektora!

* **Uj termés.** A buza aratás már itt-ott befejeztetett. A qualitás csak meglehetősen lenne, sőt van hely, hol szépen is mondható, de a mennyiségre nézve nagyon csalódunk.

* **Átköltözés.** Mint értesültünk Magyar-Szl.-Mihály község lakossága Ó-Telekre költözik át.

* **Kersch Ferencz,** helybeli főgymnásiumi tanár, kinek művészi zongora-játéka sokszor nyújtott élvezetet, mint örömmel értesülünk, egészsége tökéletesen helyreállván, tanári állását a jövő tanévben ismét elfoglalja.

* **Ejjeli garzdalkodók.** A németelleméri suhancok már a végtelenségig viszik a garzdalkodást. Csoportonként föl s alá járkálnak ejjelenként s ordításaikkal zavarják a nyugodni akaró község lakosságát. Már többször főlszólaltunk ez ügyben, de sajnos, orvoslást még nem látunk.

* **A párbajhősök figyelmébe.** Pozsonyban már régebb óta egy fiatal ember vonja magára a járkezők figyelmét, ki nyakendőjétől kezdve egész a cipőjéig a leg-elegansabb öltözetekben jár; külseje valóban kifogastalan, mindig olyan, mintha skatulyából bujt volna elő, csak egy valami van rajta, a mi rendkívüli ríktó ellentétben áll az eleganciával, — mindig rongyos és zsiros kalapot visel. Társai figyelmztetésére, hogy ez semmiképen sem illik rangjához és külsejéhez, mindig eredménytelen maradt, úgy őri még most is azt a rongyos kalapot, mint Samberlán ur kokóját s korántsem szándékozik attól még néhány évig megválni, még pedig egyszerűen azon okból, mert egy amerikai párbaj következtében hordja már három éve, és kell hordania még két évig. A dolog története következő: Hírünk hőse, B. ur három évvel ezelőtt párbajra hitt ki egy lovassági tisztet, mert ez nem beszélt kellő tisztelettel egy szobanforgó hölgyről. Minthogy azonban B. ur nem tudott vívni, a segédek amerikai párbajt választottak. Huztak az urnából s a fekete golyó B-re esett. Előleges megállapodás szerint a vesztes fél azon pillanaton főbe tartozik magát löni, mihelyt azon kalapot vagy sapkát, mely a párbaj napján a fején volt, nyugalmába helyezi, vagy mást tesz helyébe. Ha azonban öt évig állandóan hordja, akkor elegend telt „lovagias költelenségének“, s a nyérfél elvesztette minden igényét a vesztes életére. — Ajánljuk a lovagias elintézés e nemét a párbajhősök figyelmébe.

* **A ravennai bolond.** Ravenna város a napokban borzasztó jelenet színhelye volt. Sama Kajetan, Castiglioneból, ki már régebb óta Ravennában lakik, s többször volt téholydában, egy késsel fölfegyverkezve a ravennai torony körül fekvő utczákon vadallaként rohant végig, s a nyugodtan sétáló közönség közt borzasztó öldöklést vitt végbe. Az első ártatlan áldozat, kit a bolond töre halálosan ért, Gillio a carabinieri általános tisztelt kapitánya volt. A szerencsétlen ember azonnal a földre rogyott. Övezgyet s hét gyermeket hordott hátra. Két katona s két polgár a haldoklót a közellevő kaszárnyába vitte, hol néhány pillanat mulva lelkét kiadta. Pasquale Plazzi, jeles fiatal orvos nehéz sebet kapott. Picistrelli Antal vándort, ki néhány bator polgárral együtt a bolondot lefegyverezni akarta, ez mellbe szurta. Kórhabza szállították. A megsebesult szomorú névsora ezzel meg azonban nem teljes. Ceconi Sebestény hasába kapott veszélyes szurást. Neje megörült tájaldalmában, kórhabza kellett szállítani. Graziani Antal 18 éves tanuló szinte hasba szurta a dühöngő. Nagybatyja, a Ravennában általános ismert Don Graziani gymora alsó részébe nehéz sebet kapott. Don Giuseppe Ravaglia, san vittorei lelkész veszélyesen, Spalazzi Gyula, Farfalli Teréz s Plazzi Károly könnyen sebesultek meg. A dühöngő egy gyermeket is megszurta. A borzasztó jelenet megelőző napon beszéltek már Ravennában, hogy az utczákon egy örült egyen bolyong de Samán a véres jelenet reggelén az örülltségnek még nyoma sem látszott. Örülltségének hirtelen kellett kitörni.

* **Borzasztó éhség Khinában.** Khinából jövő orosz kereskedők állítása szerint, ott a legborzasztóbb éhhalál uralkodik, a melynek az emberek százezrenként esnek áldozatul. Több város- és feluban az emberek rakásra hullanak az utczákon s a legiszonyabb vonaglások között mulnak ki. — Az éhezők nemcsak a hullákat fájják fel, hanem az élők is megrohanják és felemészítik. Így legközelebb egy koldust fogtak el, kinek tarisznyájában egy gyermek testmaradványait találták. A kihallgatás alatt beismerete, hogy már régebben és fris emberhussal el, miután a hullaktól undorodik. Egy fiatal ember pedig arra beszélte rá atyját, hogy ezzel együtt saját menyasszonyát öljék meg. Borzasztó tettüket csakugyan végre is hajtották és a húst felosztották egymás közt. Egy másik családban az atya megölte saját gyermekét és húsát felemészíté; viszont másutt a fiú ölte meg atyját ugyanily borzasztó czéllal. És az ily esetek megszámlálhatlanok. Vannak falvak, melyeknek már egész lakossága kihalt.

Rendőri hírek.

Folyó hó 25-án a rendőrség állal egy az 1813. évi francia háboruból származó érem (kereszt) következő latin felirattal találtatott: az egyik oldalon „Europeae libertate asserta 1813.—1814.“, a másik oldalon „Grati princeps et Patria Fran. Imp. Avg.“ a jogos tulajdonosa e város rendőrkapitányi hivatalnál felveheti.

Folyó hó 25-án esti 10 órakor a németnegyed határában fekvő Kolthel Bálint helybeli lakos tulajdonához tartozó szerűjén levő 3 kazal szalma elégett, a tettes rendőrileg nyomoztatik, a tűzkár 300 ft. értékű.

